

Bohuslav Martinů
SONGS

Martina Janková / Tomáš Král / Ivo Kahánek



PÍSNÍČKY NA JEDNU STRÁNKU / SONGS ON ONE PAGE, H 294 (1943) 8:03

- 1 Rosička / Dew 1:06
- 2 Otevření slovečkem / Unlocked by a word 0:34
- 3 Cesta k milé / Riding to see my love 1:24
- 4 Chodniček / The footpath 0:36
- 5 U maměny / At my mother's 0:56
- 6 Sen Panny Marie / Dream of the Virgin Mary 2:06
- 7 Rozmarýn / Rosemary 1:06

PÍSNÍČKY NA DVĚ STRÁNKY / SONGS ON TWO PAGES, H 302 (1944) 8:09

- 8 Děvče z Moravy / The Moravian girl 1:12
- 9 Súsedova stajňa / The neighbour's stable 0:59
- 10 Naděje / Hope 2:13
- 11 Hlásný / The night watchman 0:54
- 12 Tájna láska / Secret love 0:52
- 13 Boží muka / The wayside cross 0:49
- 14 Zvolenovci chlapi / The lads of Zvolen 0:54

NOVÉ SLOVENSKÉ PÍSNĚ / THE SLOVAK SONGS, H 126 (1920) 55:07

- 15 Mať moja, mať moja / My mother, my mother 2:38
- 16 Povedz že mi, povedz / Tell me, tell 2:42
- 17 Čo robíš, Hanka? / What are you doing, Hanka? 1:22
- 18 Ej, hora, hora / Hey, ye hill 3:27
- 19 Od Oravy dážď ide / There's rain coming from the Orava region 2:21
- 20 Povedz mi, môj najmilejší / Tell me, my most beloved 1:59
- 21 Ešte jednu sestru mám / I've got yet another sister 1:41
- 22 Mala som ja rukávce / I had a blouse 1:11
- 23 Vysoko zornička / The evening star 1:39
- 24 Ej, poznať je to, poznať / Hey, you can tell 1:12

- 25 Oženil som sa ja / I've got married 0:57
26 Zjedzte ma, vlčky / Eat me, wolves 0:49
27 Stojí dievča u šentýša / A lass is standing by the tap 1:07
28 Hore Váhom / Up the Váh river 1:12
29 Hore Hronom / Up the Hron river 2:23
30 V trenčianskej kasárni / At the Trenčín barracks 0:87
31 Bože, Bože, čo mám robiť / God, oh God, what am I to do 3:22
32 Hanulienka, Hanulienka / Little Hana 3:12
33 Čie sa to ovečky / Whose sheep are these 1:22
34 Chlapovi je dobre / A man is all right 0:55
35 Never že mu, never / Don't you trust him 0:56
36 Kopala studienku / She was digging a well 1:15
37 Sedemdesiat sukien mala / She got seventy skirts 1:02
38 Ej, lúka, lúka / Lo, meadow, meadow 5:06
39 Ej, mal som frajerku / Lo, I had a lass 0:48
40 Holubienka biela / The white dove 1:17
41 Spoza čiernej hory / From behind the black hill 2:08
42 Povidajú ľudé / The folk say 2:17
43 Budzil som ca / I kept waking up 0:53
44 Dievča z Bielej hory / The lass from White mountain 1:19

NOVÝ ŠPALÍČEK / NEW CHAP-BOOK, H 288 (1942) 10:51

- 45 Bohatá milá / The rich sweetheart 1:19
46 Opuštěný milý / The abandoned lover 1:17
47 Touha / The longing 1:04
48 Zvědavé dievča / The inquisitive lass 1:07
49 Veselé dievča / The merry lass 0:28
50 Smutný milý / The sad lover 2:46
51 Prosba / The prayer 1:23
52 Vysoká veža / The high steeple 1:09



In the works of Bohuslav Martin (Polička 1890 – Liestal 1959), songs represent a highly diverse group. Most of them date from the composer's early period when he was searching for his own voice. This CD captures a wide selection ranging from arrangements of Slovak folk songs to mature miniature gem-like settings of the words of folk poetry from the early 1940s. All of Bohuslav Martinů's music is imbued with inspiration from Czech and Moravian folk music, from the composer's early period (*Dvě písně v českém národním slohu* – Two Songs in the Czech National Style, from 1910 or the ballet *Koleda* – A Christmas Carol, from seven years later) to the period of his maturity in the 1930s and '40s, when in addition to some cycles of choruses and songs with folk texts, he composed major works with folk inspiration, including the operatic cycle *Hry o Marii* (The Plays of Mary, 1933–1934), *Divadlo za branou* (Theatre Behind the Gate, 1935–1936), the ballet *Špalíček* (The Chap-Book, 1932/1940), and the cantata *Kytice* (Bouquet of Flowers, 1937), culminating with the cycle of four folk cantatas based on texts by Miloslav Bureš (1955–1959) and the *Variations on a Slovak Folk Song* for cello and piano from the last year of the composer's life.

In connection with this, however, it should be emphasised that the still prevailing myth about the composer being surrounded by folk music in his youth that influenced him all his life is now no longer sustainable. Miloš Šafránek laid the foundations for this myth in his monograph dated 1961, during an era that favoured or even demanded 'folksiness' for political reasons. Unlike Janáček, for example, who was surrounded by folksong all his life and who was long involved with the collection and theoretical evaluation of folk poetry, Martinů knew folk songs almost exclusively from printed collections. Apart from those of Janáček and Bartoš, he primarily knew the collections compiled by Karel Jaromír Erben, František Bartoš, and František Sušil, as well as those from the journal *Český lid* (The Czech Folk) and from Čeněk Zíbrt's ethnographic publications.

Martinů also expressed his opinion of folk music in writing, for example in a text devoted to jazz of the mid-1920s and its use in classical music:

"I often think about the amazingly pregnant rhythm of our Slavic songs and about Slovak songs and their characteristically rhythmic instrumental accompaniment, and it seems to me that we have no need for taking recourse to the jazz band." Martinů formulated this even more strongly in his *Autobiography* (1945), written in the third person. In it, he emphasised that "after the passing of the epoch of *Half-Time*, the composer returned suddenly to a Czech musical language and actually directly to folklore. [...] He has gone against seemingly universal opinion in order to closely approach Czech folk sensibilities [...] and is creating a new, simple, almost national song type, without any orchestral embellishments or any of the complications of modern music, using ordinary resources to create music that follows directly upon the Czech classics."

During different periods of the composer's life, the inspiration that he drew from folk music varied. It is certain that in folklore he found one of the possibilities for a return to the musical language of the pre-Romantic era.

Martinů wrote his *Slovenské písně* (Slovak Songs), H 127 in 1920. By then there were already more than 100 entries in the catalogue of his compositions, mostly songs and piano works, but also a few orchestral works and ballets. That year, besides the large-scale orchestral work *Sen o minulosti* (Dream of the Past), he also composed the cycles of piano pieces *Jaro v zahradě* (Spring in the Garden) and *Motýlí a rajky* (Butterflies and Birds of Paradise). Martinů spent nearly the entire summer of 1920 with friends in Slovakia. The picture postcards he sent during his travels to his parents and friends show that he began his stay in Bratislava and made successive visits to Piešťany, Trenčianske Teplice, Štrbské pleso, and Popradské pleso, and from there on 21 July he sent his father a picture postcard with the message: "travelling today from the mountains to the villages" and "already got the songs". This comment refers to a collection of folk songs that he subsequently arranged for voice and piano. (Incidentally, this was not the composer's first encounter with Slovak folk music; already before the First

World War he composed an undated song to the Slovak folk text *Svitaj, Bože, svitaj*, H 76 – Let the Dawn Come, Oh God – which has been preserved only in the form of an incompletely developed draft). Martinů seems to have finished the harmonisation of the songs in August, and on 8 September 1920 he performed a selection of them under the title “Slavic Songs” at the Municipal Theatre in Polička at a concert of the “Young Czechoslovak Social Democrats in Polička (...) as a farewell to its member, the virtuoso Mr. Boh. Martinů.” According to the programme, a certain Kam. Samohrdová sang the vocal part, and Martinů is explicitly identified as the author of the harmonised arrangement. In the case of the collection of thirty Slovak songs, the music is not originally composed, and the composer never described it as being his own music. The deceptive title “New Slovak Songs”, under which the work is listed in the scholarly literature, was given to the work by the editor of the first edition in 1970.

Bohuslav Martinů’s song cycles from the 1940s are among his greatest works. In evaluating them, let us not be misled by the fact that they were written almost as an distraction, apart from his main works including symphonies, operas, ballets, chamber music, and concertos. These simple little settings of Czech and Moravian folk texts represent perfect miniatures by a great master. In them, Martinů also eagerly experimented, trying out some of the daring harmonic twists and progressions that we later find in his big, “serious” works.

The cycle *Nový špalíček* (The New Chap-Book) was composed in 1942 to texts from Moravian folk poetry. At the time when Martinů was writing the songs, the composer’s thoughts were turning towards events “of nearly everyday simplicity, to commonplace things, but things which can have deep meaning and allow one to live life more easily and help one to attain the highest (spiritual) goals.” It was to Martinů and his compatriots in American exile in the middle of the Second World War that these songs were addressed, and they represented a connection to their homeland, about which almost no one had any reliable news. *Nový špalíček* is dedicated to

Jan Masaryk, a Czech politician and a skilled amateur pianist, who performed the songs often with the singer Jarmila Novotná, a soloist of the Metropolitan Opera.

Just a year later, Martinů composed his *Písničky na jednu stránku* (Songs on One Page), seven songs with words from Moravian folk poetry. In them, he again set texts from Sušil's collection of folk songs to music. Together with the collections compiled by Bartoš and Erben (and the Holy Bible), Sušil's collection was always present in his personal library, whether he was living in France, the USA, Italy, or Switzerland. The seven little songs, none exceeding ninety seconds in duration, are named on the basis of the seemingly inconsequential external fact of the length of the cycle. But like Karel Čapek in his *Povídky z jedné a z druhé kapsy* (Tales from Two Pockets), Martinů also used this external aspect merely to allow himself, as the creative subject, to recede into the background and let the nearly anonymous beauty of the words and music stand out.

His song cycle *Písničky na dvě stránky* (Songs on Two Pages) is one of the little gems of the Czech twentieth-century song literature. Martinů composed the cycle while still in exile in America in 1944. Unusually for him, he wrote the songs without having been directly commissioned, but one may reasonably assume that he composed them for cultural, political, and charitable events put on by organisations of Czech and Slovak expatriates living in America at which they were then sung. Like Antonín Dvořák in his *Moravian Duets*, Martinů also takes only the texts of the original folk material (all are taken from Erben's collection "Czech Folk Songs and Nursery Rhymes") and certain characteristic procedures, while his musical conception is entirely original and independent. The phrasing is based on the rhythm of the text, and the bar lines serve only to assist the performers with orientation.

Concerning his songs with folk texts, Martinů once said that he "wrote them when he was not composing". It is not, however, very likely that by saying so he meant to refer to them as second-rate compositions. It is far more likely that the statement refers to their experimental character.

With their economy of expressive means and absence of external effects, all three song cycles from the 1940s are the key to all of Bohuslav Martinů's late works.

Aleš Březina

Im Werk von Bohuslav Martinů (Polička 1890 – Liestal 1959) stellen die Lieder eine sehr vielfältige Gruppe dar. Die Mehrzahl stammt aus dem Frühwerk, als der Komponist noch auf der Suche nach einem eigenen Ausdruck war. Auf dieser CD befindet sich eine breite Skala dieser Lieder – von Bearbeitungen slowakischer Volkslieder bis zu reifen Miniaturperlen zu Volkspoesietexten vom Beginn der 40er Jahre. Böhmisches und mährisches Volksmusik waren für Martinů eine immerwährende Inspirationsquelle; das gilt für sein Frühwerk (*Zwei Lieder im tschechischen Volkston* von 1910 oder das um sieben Jahre jüngere Ballett *Weihnachtslied*), genauso wie für seine Hauptschaffensperiode in den 30er und 40er Jahren des 20. Jahrhunderts, als er neben einigen Chor- und Liederzyklen zu Volkstexten vor allem die Opern *Marienspiele* (1933–1934), *Das Vorstadttheater* (1935–1936), das Ballett *Špalíček* (1932/1940) und die Kantate *Blumenstrauß* (1937) komponierte, sowie den Zyklus von vier Volkskantaten zu Texten von Miloslav Bureš (1955–1959) und den *Variationen zu einem slowakischen Thema* für Violoncello und Klavier aus dem letzten Lebensjahr des Komponisten.

In diesem Zusammenhang muss jedoch betont werden, dass der bis heute lebendige Mythos eines Komponisten, der in seiner Kindheit von Volksmusik umgeben war, die ihn sein Leben lang inspirierte, so nicht haltbar ist. Die Grundlagen für diesen Mythos schuf Miloš Šafránek mit seiner Monografie aus dem Jahre 1961, also aus einer Zeit, in der aus politischen Gründen Volkstümlichkeit proklamiert, ja geradezu gefordert wurde. Im Unterschied beispielsweise zu Janáček, der sein ganzes Leben lang mit Volksliedern in Berührung stand und diese auch selbst sammelte und theoretisch auswertete, kannte Martinů Volkslieder praktisch nur aus gedruckten Sammlungen, neben den Sammlungen von Janáček und Bartoš waren dies vor allem die Sammlungen von Karel Jaromír Erben, František Bartoš und František Sušil, aber auch jene aus den Zeitschriften *Český lid* (*Das tschechische Volk*) und den ethnografischen Publikationen von Čeněk Zíbrt.

Seine Meinung zur Volksmusik äußerte Martinů auch schriftlich, beispielsweise in einem aus der Mitte des 20. Jahrhunderts stammenden Text zu Jazz

und seiner Verwendung in klassischer Musik: „ich denke oft an den erstaunlich prägnanten Rhythmus unserer slawischen Lieder, an die slowakischen Lieder, an ihre charakteristische rhythmische Instrumentalbegleitung, und ich habe den Eindruck, dass es für uns nicht notwendig ist, sich an Jazz zu orientieren.“ Noch prägnanter äußerte dies Martinů in seiner in der dritten Person geschriebenen *Autobiografie* von 1945. Darin betont er, dass er „nach dem Verstreichen der Half-Time-Epoche unvermittelt zum tschechischen Ausdruck zurückkehrt, und zwar direkt zur Folklore. [...] Er verabschiedet sich von dieser scheinbar universellen Ansicht, um eng an das tschechische Volksempfinden heranzurücken [...] und schafft ein neues einfaches, nahezu nationales Lied ohne jegliche orchestrale Verzierungen, ohne jede Komplikation der modernen Musik, mit einfachen Mitteln eine Musik, die unmittelbar an die tschechische klassische Produktion anknüpft.“

Die Inspirationen, die Martinů aus der Volksmusik schöpfte, unterschieden sich in den verschiedenen Phasen seines Lebens. Fest steht, dass er in der Folklore eine Möglichkeit sah, zu einem vorromantischen musikalischen Ausdruck zurückzukehren. Der unpersönliche, objektivierende Charakter der *Die Slowakischen Lieder*, H 127 schrieb Martinů im Jahr 1920. Zu jener Zeit beinhaltete sein Werksverzeichnis über 100 Kompositionen, vorwiegend Lieder und Klavierwerke, aber auch einige Orchesterkompositionen und Ballette. Neben der umfangreichen orchestralen Komposition *Der Traum von der Vergangenheit* schrieb er in diesem Jahr auch die Klavierzyklen *Frühling im Garten* und *Schmetterlinge und Paradiesvögel*. Nahezu den gesamten Sommer 1920 verbrachte Martinů mit Freunden in der Slowakei; aus den Postkarten, die er an seine Eltern geschickt hatte, geht hervor, dass sein Aufenthalt in Bratislava begann und er dann nacheinander Piešťany, Trenčianské Teplice, Štrbské pleso und Popradské pleso besuchte; aus Popradské pleso schickte er am 21. Juli seinem Vater eine Postkarte mit der Nachricht, dass er „heute bereits aus den Bergen in die Dörfer“ fahre und „die Lieder bereits hat“. Diese Bemerkung bezieht sich auf die Sammlung von Volksliedern, die er daraufhin für Gesang und Klavier bearbeitete. (Dies war

im Übrigen nicht die erste Begegnung des Komponisten mit slowakischer Volksmusik, bereits vor dem Ersten Weltkrieg entstand ein nicht näher datiertes Lied zu einem slowakischen Volkstext *Svitaj, Bože, svitaj* (*Geh auf, Sonne*), H 76, das lediglich in Form einer unvollständigen Skizze erhalten geblieben ist.) Die Harmonisierung der Lieder beendete Martinů offenbar noch im August, und bereits am 8. September 1920 führte er eine Auswahl davon unter der Bezeichnung „Slawische Lieder“ auf, und zwar im Stadttheater Polička im Rahmen des Konzertes der „Jungen tschechoslowakischen Sozialdemokratie in Polička (...) zum Abschied von ihrem Mitglied dem Virtuosen Boh. Martinů,“ Den Gesangspart übernahm laut Programm eine gewisse Kam. Samohrdová. Martinů wird darin explizit als Autor der harmonischen Bearbeitung genannt. Im Falle der Sammlung von 30 slowakischen Liedern handelt es sich nämlich nicht um ein Werk des Autoren, und der Komponist hat diese auch nie als solches bezeichnet. Die irreführende Bezeichnung „Neue slowakische Lieder“, unter denen sie in der Fachliteratur firmieren, bekamen sie erst vom Herausgeber der Erstausgabe im Jahr 1970.

Die Liederzyklen Martinůs aus den 40er Jahren gehören zu seinen Meisterwerken. Man sollte sich bei deren Bewertung nicht vom Umstand irritieren lassen, dass sie „nebenbei“ entstanden, abseits seines Hauptwerkes, das Symphonien, Opern, Ballette, kammermusikalische und konzertante Kompositionen beinhaltet. Diese kleinen, einfachen Kompositionen zu böhmischen und mährischen Liedtexten repräsentieren vollkommene Miniaturen eines großen Meisters. Martinů zeigte darin auch Lust aufs Experiment, erprobte kühne Akkordwendungen und harmonische Vorgehensweisen aus, die dann auch in seinen großen und „ernsthaften“ Kompositionen zu finden sind.

Der Zyklus *Der neue Špalíček* zu Texten mährischer Volkspoese entstand 1942. In der Zeit ihrer Komposition konzentrierten sich die Gedanken des Komponisten auf Ereignisse von „nahezu alltäglicher Einfachheit, auf einfache Dinge, die jedoch einen tiefen Sinn haben können und die es erlauben, das Leben einfacher zu bestreiten und dabei helfen, die höchsten (geistigen) Ziele zu erreichen.“ Im amerikanischen Exil, während des Zweiten Weltkriegs,

repräsentierten diese Lieder für Martinů und seine Landsleute, ihre eigentlichen Adressaten, auch eine Verbindung zur Heimat, über die kaum jemand zuverlässige Nachrichten hatte. *Der neue Špalíček* ist Jan Masaryk gewidmet – u.a. ein guter Pianist –, der ihn oft mit der Solistin der Metropolitan Opera, Jarmila Novotná, aufführte.

Nur ein Jahr später entstanden die *Liedchen auf einer Seite*, sieben Lieder zu Texten mährischer Volkspoesie. Martinů hat darin erneut Texte aus Sušils Volksliedersammlung vertont, die gemeinsam mit den Sammlungen von Bartoš und Erben (und der Bibel) zu den Konstanten seiner Bibliothek gehörten, egal ob er gerade in Frankreich, den USA, Italien oder in der Schweiz lebte. Diese sieben kleine Lieder, deren Dauer 90 Sekunden nicht überschreitet, sind nach der offenbar unbedeutenden Tatsache ihres Umfangs benannt. Allerdings hat sich Martinů genauso wie Karel Čapek mit seinen *Geschichten aus der einen und der anderen Tasche* dieses äußeren Aspekts nur deshalb bedient, um als schaffendes Subjekt in den Hintergrund zu treten, um die nahezu anonyme Schönheit des Wortes und der Musik in besonderer Weise zur Geltung kommen zu lassen.

Die *Liedchen auf zwei Seiten* sind ein kleiner Juwel der tschechischen Lied-Literatur des 20. Jahrhunderts. Sie entstanden 1944 noch im amerikanischen Exil – und für Martinů völlig untypisch ohne jegliche Bestellung – man kann aber berechtigterweise annehmen, dass Martinů sie für die Zwecke kultureller, politischer und karitativer Veranstaltungen der Organisationen der Tschechen und Slowaken in den USA komponierte, anlässlich derer sie auch gespielt wurden. Genauso wie Antonín Dvořák in seinen *Mährischen Duetten* übernimmt Martinů hier aus der Vorlage lediglich die Texte (alle stammen aus Erbens Sammlung *Prostonárodní české písně a říkadla* (Volkstümliche böhmische Lieder und Abzählreime) und einige charakteristische Vorgehensweisen, die musikalische Ausformung ist jedoch gänzlich eigenständig und originell. Bei der Phrasierung geht er vom Rhythmus des Textes aus, die Taktstriche sollen dem Interpreten lediglich zur besseren Orientierung dienen.

Martinů sagte einmal über seine Lieder zu Volkstexten, dass er sie „schrieb, wenn er nicht komponierte“. Es ist jedoch nicht sehr wahrscheinlich, dass er sie dadurch als zweitrangige Kompositionen bezeichnen wollte, viel eher bezieht sich diese Bemerkung auf ihren experimentalen Charakter. Mit ihrer Sparsamkeit im Ausdruck und dem Verzicht auf äußere Effekte repräsentieren nämlich alle drei Liederzyklen aus den 40er Jahren des 20. Jahrhunderts einen der Schlüssel zum gesamten Spätwerk Bohuslav Martinůs.

Aleš Březina





Au sein de l'œuvre de Bohuslav Martinů (Polička, 1890 – Liestal, 1959), les mélodies constituent un groupe très diversifié. La plupart proviennent de la première période du compositeur, au tout début d'une quête d'expression personnelle. Sur ce CD, l'auditeur découvrira un vaste éventail allant d'arrangements de chants populaires slovaques jusqu'aux joyaux miniatures de la maturité de Martinů, composés sur des poèmes populaires au début des années 1940. La musique populaire tchèque et morave est une source d'inspiration qui traverse toute son œuvre. Elle est présente dans la première période de Martinů, avec les Deux chansons dans le style populaire tchèque de 1910, ou encore le ballet *Koleda* (Chanson de Noël), sept ans plus tard. Elle jalonne la période de sa maturité, dans les années 1930 et 1940, avec la composition de plusieurs cycles de chœurs et de mélodies sur des textes populaires, et surtout les opéras Les Jeux de Marie (*Hry o Marii*, 1933-34) et Le Théâtre du faubourg (*Divadlo za branou*, 1935-36), le ballet *Špalíček* (1932/1940) et la cantate Un bouquet (*Kytice*, 1937). Elle reviendra encore dans le cycle de quatre cantates populaires sur des textes de Miloslav Bureš (1955-1959) et les Variations sur un chant populaire slovaque pour violoncelle et piano de la dernière année de la vie du compositeur.

Sous ce rapport, soulignons-le, le mythe encore répandu selon lequel le compositeur aurait été environné dans son enfance par la musique populaire, qui l'aurait influencé à vie, est aujourd'hui très difficile à soutenir. Ses fondements ont été posés par Miloš Šafránek dans sa monographie de 1961, c.-à-d. à une époque politique qui proclamait, voire exigeait un caractère populaire. À la différence de Janáček, par exemple, qui a été entouré toute sa vie par le chant populaire, a lui-même longtemps collecté des chants populaires et les a étudiés sous l'angle théorique, Martinů les connaissait presque exclusivement par des recueils imprimés – outre ceux de Janáček et Bartoš, en premier lieu ceux de Karel Jaromír Erben, de František Bartoš et de František Sušil –, ainsi que par le magazine *Český lid* et les publications ethnographiques de Čeněk Zibrt.

Martinů s'est aussi exprimé par écrit sur la musique populaire, ainsi, au milieu des années 1920, dans un texte consacré au jazz et à son utilisation

dans la musique savante : « Je pense souvent au rythme formidablement prégnant de nos chants slaves, aux chants slovaques, à leur accompagnement rythmique caractéristique par les instruments et il me semble qu'il ne nous est pas nécessaire d'avoir recours au jazz band. » Martinů le redit, en soulignant encore, dans son Autobiographie de 1945 écrite à la troisième personne : « une fois passée l'époque de *Half-Time*, il revient subitement à une expression tchèque, à savoir directement au folklore. [...] Il abandonne une vision apparemment universelle pour se rapprocher étroitement du sentiment populaire tchèque [...] et crée une chanson nouvelle forme de mélodie : simple, pour ainsi dire populaire, sans tous les embellissements orchestraux, sans toutes les complications de la musique moderne ; par des moyens ordinaires, une musique qui enchaîne directement sur la production classique tchèque. »

Les inspirations puisées dans la musique populaire diffèrent au cours des diverses périodes de la vie de Martinů. Ce qui est sûr, c'est qu'il a trouvé dans le folklore l'un des moyens de revenir à l'expression des musiques antérieures au romantisme.

Martinů a noté les Chants slovaques (*Slovenské písně*), H 126 en 1920. À cette époque, le catalogue de ses œuvres comprenait plus de 100 compositions, majoritairement des mélodies et des morceaux pour piano, mais également quelques pièces pour orchestre et ballets. Outre son ample, orchestral Rêve du passé (*Sen o minulosti*), cette année-là a aussi vu naître les cycles pour piano Le Printemps au jardin (*Jaro v zahradě*) et Papillons et oiseaux de paradis (*Motýli a rajky*). Martinů a passé presque tout l'été 1920 avec des amis en Slovaquie. Les cartes envoyées à ses parents et amis au fil de ses voyages indiquent que son séjour a commencé à Bratislava et qu'il s'est successivement arrêté à Piešťany, Trenčianske Teplice, Štrbské Pleso et Popradské pleso, d'où il a envoyé une carte à son père, le 21 juillet, l'informant qu'« aujourd'hui il quitte déjà les montagnes pour les villages » et qu'il « a des chansons maintenant ». Cette remarque se rapporte à sa collecte de chants populaires, qu'il a aussitôt arrangés pour chant et piano. (Ce n'était pas la première rencontre de Martinů avec la musique populaire slovaque : avant

la Première Guerre mondiale déjà, il avait composé sur un texte populaire slovaque la chanson *Svitaj, Bože, svitaj*, H 76, sans datation plus précise, qui ne s'est conservée que sous la forme d'une esquisse d'élaboration incomplète.) Martinů doit avoir terminé l'harmonisation des chansons avant la fin du mois d'août. Dès le 8 septembre 1920, il en jouait une sélection sous le titre *Slovanské písně* (Chants slaves) au Théâtre municipal de Polička lors d'un concert de « La jeune démocratie sociale tchécoslovaque de Polička (...) en adieu à son membre, le virtuose M. Boh. Martinů ». D'après le programme, la partie vocale était interprétée par une certaine Kam. Samohrdová ; Martinů y est explicitement mentionné comme l'auteur de l'arrangement harmonique. Ici, en effet, avec ce recueil des Trente chants slovaques, il ne s'agit pas d'une œuvre d'auteur, et le compositeur lui-même ne les a jamais désignés ainsi. Quant au titre trompeur des Nouveaux chants slovaques, qu'on trouve dans la littérature spécialisée, il ne leur a été donné que par l'éditeur de la première édition, en 1970.

Les cycles de mélodies de Martinů des années 1940 sont parmi ses œuvres majeures. Il ne faut pas se laisser troubler dans notre jugement par le fait qu'ils ont été composés en apparence sans le vouloir, en marge de sa production principale, qui comprend des symphonies, des opéras, des ballets, des œuvres de chambre et concertantes. Ces petites pièces sobres sur des textes populaires tchèques et moraves sont les miniatures parfaites d'un grand maître. Martinů y prend aussi plaisir à expérimenter, à mettre à l'essai certaines tournures et certains procédés harmoniques audacieux qu'on retrouve ensuite dans ses compositions de grande envergure et « de poids ».

Le cycle Nouveau Špalíček (*Nový špalíček*), sur des poèmes populaires moraves, date de 1942. À l'époque où Martinů l'écrivait, les compositeurs avaient les idées fixées sur les événements « d'une simplicité presque quotidienne, sur les choses simples, qui peuvent cependant avoir un sens profond et permettent de traverser plus facilement la vie et aident à atteindre les visées les plus hautes (spirituelles) ». Dans son exil américain, au milieu de la Seconde Guerre mondiale, ces mélodies étaient aussi pour Martinů et pour

ses compatriotes, leurs véritables destinataires, un lien avec son pays, dont personne n'avait pour ainsi dire aucune nouvelle fiable. Le Nouveau Špalíček est dédié à Jan Masaryk, homme politique et un bon pianiste, qui l'a souvent joué avec une soliste tchèque du Metropolitan Opera, la chanteuse Jarmila Novotná.

À peine un an plus tard, Martinů écrivait les Chansons sur une page (*Písničky na jednu stránku*), sept mélodies sur des poésies populaires moraves. Il y mettait de nouveau en musique des textes du recueil de chants populaires de Sušil – celui-ci faisait partie des constantes de sa bibliothèque, avec les recueils de Bartoš et de Erben (et la sainte Bible), où qu'il ait vécu, en France, aux États-Unis, en Italie ou en Suisse. Les sept petites chansons, dont la durée ne dépasse pas 90 secondes, ont été baptisées d'après le fait extérieur en apparence insignifiant de leurs dimensions. Mais, tout comme Karel Čapek dans ses Contes d'une poche et de l'autre poche (*Povídky z jedné a z druhé kapsy*), Martinů lui aussi n'a exploité cet aspect extérieur que pour s'effacer lui-même en tant que sujet créateur et faire ressortir la beauté pour ainsi dire anonyme du texte et de la musique.

Les Chansons sur deux pages (*Písničky na dvě stránky*) sont l'un des petits bijoux de la mélodie tchèque du XX^e siècle. Elles remontent encore à l'exil américain et ont été composées en 1944, sans commande directe, ce qui est tout à fait atypique pour Martinů, quoiqu'on soit en droit de penser qu'il les a écrites pour les actions culturelles, politiques et caritatives d'organisations de compatriotes des Tchèques et Slovaques d'Amérique, où elles ont aussi été jouées par la suite. Comme Dvořák dans ses *Duos moraves*, Martinů ne reprend que les textes des chants populaires – tous proviennent du recueil de Chants et comptines populaires tchèques (*Prostonárodní české písně a říkadla*) d'Erben – ainsi que certains procédés caractéristiques ; en revanche, sa conception musicale est tout à fait personnelle et indépendante. Pour le phrasé, il part du rythme du texte : les barres de mesure ne doivent servir qu'à faciliter l'orientation de l'interprète. Un jour, Martinů a dit, à propos de ses chansons sur des textes populaires, qu'il les « a écrites quand il ne composait pas ».

Mais il n'est pas très probable qu'il ait voulu par là les qualifier de compositions de second ordre, ce mot se rapporte plutôt à leur caractère expérimental. Car l'économie dans l'expression et l'absence d'effets extérieurs font de ces trois cycles de mélodies des années 1940 l'une des clés pour toute l'œuvre tardive de Bohuslav Martinů.

Aleš Březina



V díle Bohuslava Martinů (Polička 1890 – Liestal 1959) tvoří písně velmi různorodou skupinu. Většina z nich pochází ze skladatelského raného období, ve kterém teprve hledal svůj vlastní výraz. Na tomto CD je zachycena široká škála od úprav slovenských lidových písní až po zralé miniaturní skvosty na slova lidové poezie ze začátku 40. let. Inspirace českou a moravskou lidovou hudbou prostupuje celou tvorbou Bohuslava Martinů od raného skladatelského období (*Dvě písně v českém národním slohu* z roku 1910, nebo o sedm let mladší balet *Koleda*) přes období jeho zralosti v 30. a 40. letech 20. století, kdy kromě několika sborových a písňových cyklů na lidové texty složil zejména opery *Hry o Marii* (1933–1934), *Divadlo za branou* (1935–1936), balet *Špalíček* (1932/1940) a kantátu *Kytice* (1937), až po cyklus čtyř lidových kantát na texty Miloslava Bureše (1955–1959) a *Variace na slovenskou lidovou píseň pro violoncello a klavír* z posledního roku skladatelského života.

V této souvislosti je však nutné zdůraznit, že dosud přežívající mýtus o skladateli obklopeném v dětství lidovou hudbou, která ho celoživotně ovlivnila, je dnes již jen těžko udržitelný. Jeho základy položil Miloš Šafránek ve své monografii z roku 1961, tedy z doby, která z politických důvodů lidovost proklamovala, ba přímo vyžadovala. Na rozdíl třeba od Janáčka, který byl lidovou písní po celý život obklopen a lidové písně dlouhodobě sám sbíral a teoreticky vyhodnocoval, Martinů je znal prakticky výhradně z tištěných sbírek, kromě těch Janáčkových a Bartošových především ze sbírek Karla Jaromíra Erbena, Františka Bartoše a Františka Sušila, ale také z časopisu *Český lid* a z etnografických publikací Čeňka Zibrtů.

Svůj názor na lidovou hudbu vyjádřil Martinů i písemně, např. v textu věnovaném v polovině 20. let jazzu a jeho užití ve vážné hudbě: „Myslím často na úžasné pregnantní rytmy našich slovanských písní, na písně slovenské, na jejich charakteristický rytmický doprovod nástrojový a zdá se mi, že není nám třeba se uchylovat k džezbendu.“ Ještě výrazněji to Martinů formuloval ve své *Autobiografii* z roku 1945, psané ve třetí osobě. V ní zdůraznil, že se „po uplynutí epoch Half-Time vrací náhle k českému projevu, a sice přímo k folklóru. [...] Opouští zdánlivě univerzální názor, aby se těsně přiblížil lidovému

českému citění [...] a tvoří novou jednoduchou, takřka národní píseň, beze všech příkras orchestrálních, bez všech komplikací moderní hudby, prostředky obyčejnými hudbu, jež navazuje přímo na českou klasickou produkci."

Inspirace, které z lidové hudby čerpal, se v různých obdobích skladatelova života lišily. Jisté je, že ve folkloru nalezl jednu z možností návratu k hudebním projevům doby předromantické.

Slovenské písně, H 127 zapsal Martinů v roce 1920. V té době obsahoval katalog jeho skladeb více než 100 kompozic, převážně písní a klavírních skladeb, ale také několik orchestrálních děl a baletů. Vedle rozsáhlé orchestrální skladby *Sen o minulosti* složil v tomto roce také klavírní cykly *Jaro v zahradě* a *Motýli a rajky*. Takřka celé léto 1920 strávil Martinů s přáteli na Slovensku, z pohlednic, které z cest zasílal rodičům a přátelům, vyplývá, že svůj pobyt začal v Bratislavě a postupně pobýval v Piešťanech, Trenčianských Teplicích, na Štrbském a Popradském plese, odkud 21. července poslal tatínkovi pohlednici s informací, že „dnes jede již z hor do vesnic“ a „už má písničky“. Tato poznámka se vztahuje ke sběru lidových písní, které vzápětí upravil pro zpěv a klavír. (Nebylo to mimochodem skladatelovo první setkání se slovenskou lidovou hudbou, již před 1. světovou válkou vznikla blíže nedatovaná píseň na slovenský lidový text *Svitaj, Bože, svitaj*, H 76, která se dochovala jen ve formě neúplně vypracované skici). Harmonizaci písní dokončil Martinů patrně ještě v srpnu a již 8. září 1920 provedl výběr z nich pod názvem „Slovanské písně“ v Městském divadle v Poličce na koncertu „Mladé československé sociální demokracie v Poličce (...) na rozloučenou se svým členem virtuosem panem Boh. Martinů.“ Zpěvní part přednesla podle programu jistá Kam. Samohrdová, Martinů je v něm výslovně uveden jako autor harmonické úpravy. V případě sbírky třiceti slovenských písní totiž nejde o autorské dílo a skladatel sám je tak nikdy neoznačil. Zavádějící název „Nové slovenské písně“, pod kterým jsou uváděny v odborné literatuře, jim dal až editor prvního vydání v roce 1970.

Písnové cykly Bohuslava Martinů ze 40. let patří mezi jeho vrcholná díla. Nenechme se při jejich hodnocení mást okolností, že vznikaly jakoby

mimoděk, stranou jeho hlavní tvorby, která zahrnuje symfonie, opery, balety, komorní a koncertantní díla. Tyto malé, prosté skladbičky na české a moravské lidové texty představují dokonalé drobnosti velkého mistra. Martinů v nich též s chutí experimentoval, zkoušel si některé smělé obraty a harmonické postupy, které pak nalezneme v jeho velkých a „závažných“ skladbách.

Cyklus *Nový špalíček* na texty moravské lidové poezie vznikl v roce 1942. V době, kdy jej Martinů komponoval, upíraly se skladatelovy myšlenky k událostem „téměř každodenní jednoduchosti, k všem prostým, které však mohou mít hluboký smysl a dovolí projít životem snadněji a napomáhají dosáhnout nejvyšších (duchovních) met.“ V americkém exilu, uprostřed 2. světové války, představovaly tyto písně pro Martinů a pro jeho krajany, jejich pravé adresáty, i spojení s domovem, o kterém neměl nikdo takřka žádné spolehlivé zprávy. *Nový špalíček* je věnován Janu Masarykovi, mj. dobrému pianistovi, který jej často uváděl se sólistkou Metropolitní opery, zpěvačkou Jarmilou Novotnou.

Jen o rok později vznikly *Písničky na jednu stránku*, sedm písní na slova moravské lidové poezie. Martinů v nich opět zhudebnil texty ze Sušilovy sbírky lidových písní, která spolu se sbírkami Bartošovými a Erbenovými (a Biblií svatou) patřila ke konstantám jeho knihovny, ať už žil ve Francii, USA, Itálii nebo Švýcarsku. Sedm drobných písniček, jejichž trvání nepřekročí devadesát vteřin, je pojmenováno podle zdánlivě nepodstatného vnějšího faktu svého rozsahu. Stejně však jako Karel Čapek ve svých *Povídkách z jedné a z druhé kapsy*, i Martinů tento vnější aspekt použil pouze k tomu, aby sám jako tvůrčí subjekt ustoupil do pozadí a nechal vyniknout takřka anonymní krásu slova a hudby.

Písničky na dvě stránky jsou jedním z drobných skvostů české písňové literatury 20. století. Vznikly stále ještě v americkém exilu v roce 1944 a pro Martinů zcela netypicky bez přímé objednávky, lze se však oprávněně domnívat, že je autor složil pro potřebu kulturních, politických a charitativních akcí krajanských organizací amerických Čechů a Slováků, na kterých pak také zaznívaly. Stejně jako Antonín Dvořák ve svých *Moravských dvojzpěvech*,

přebírá i Martinů z lidové předlohy pouze texty (všechny pocházejí z Erbenovy sbírky „Prostonárodní české písně a říkadla“) a některé charakteristické postupy, jeho hudební pojetí je však zcela osobité a samostatné. Při frázování vychází z rytmu textu, taktové čáry mají interpretovi sloužit pouze pro lepší orientaci.

Martinů se o svých písních na lidové texty jednou vyjádřil, že je „psal, když nekomponoval“. Není však příliš pravděpodobné, že by je tím chtěl označit za druhořadé kompozice, daleko spíše se tento výrok vztahuje na jejich experimentální charakter. Ve své výrazové úspornosti a oproštěnosti od vnějších efektů jsou totiž všechny tři písňové cykly ze 40. let 20. století jedním z klíčů k celému pozdnímu dílu Bohuslava Martinů.

Aleš Březina





MARTINA JANKOVÁ

Martina Janková studied at the Ostrava Conservatory, the Musik-Akademie in Basel and the International Opera Studio in Zurich. Between 1998 and 2012, she was a soloist of the Opernhaus Zürich. She gained international renown when performing Mozart roles at the Salzburger Festspiele, where she regularly appeared as a guest from 2000 to 2016, portraying Susanna and Aminta (*Il re pastore*), under the baton of William Christie, with whose Les Art Florissants she made a highly successful tour of Europe. She also excelled in the lauded cycle of Mozart/Da Ponte's operas, conducted by Franz Welser-Möst and presented in Zurich and, with the Cleveland Orchestra, in the USA, where in 2017 she also debuted as Mélisande and in the 2017/18 season performed the title role in the critically acclaimed production of Janáček's opera *The Cunning Little Vixen*. In 2016, Janková gave her debut at La Scala in Milan, singing the lead role of Belleza in Handel's oratorio *Il Trionfo del tempo e del Disinganno*. For 18 years, she worked with Nikolaus Harnoncourt,

with whom she appeared at the Salzburger Festspiele and the Wiener Festwochen, at the Musikverein Wien, the Styriarte festival in Graz, and made a number of concert tours. In 2019, she renewed collaboration with his Concentus Musicus by performing in a production of Purcell's *King Arthur* at the Theater an der Wien. Janková has worked with numerous distinguished conductors, including Sir John Eliot Gardiner, Sir Charles Mackerras, Sir Roger Norrington, Sir Simon Rattle, Sir Neville Marriner, Trevor Pinnock, Wolfgang Sawallisch, Philippe Herreweghe, Marc Minkowski, Iván and Ādám Fischer, Christopher Hogwood, and others. She also has a penchant for songs. Janková has appeared at Wigmore Hall in London, the Salzburger Festspiele, the Opernhaus Zürich, as well as at the Prague Spring festival. She has recorded albums of solo recitals – *An den Mond*, featuring Mozart's and Schubert's songs, *Recollection*, with Haydn's songs, and *Voyage*, with songs by Mussorgsky, Dvořák, Strauss and Schöck. Together with Tomáš Král and Ivo Kahánek, she has recorded Janáček's *Moravian and Ukvaldy Songs*, and with Collegium 1704 she has made an album of Bach's cantatas. Her and B. M. Willi's CD of 18th-century songs, *Prague – Vienna*, has received the Diapason d'Or. Moreover, Janková has participated in recordings of Bach's cantatas with Sir J. E. Gardiner, Johann Strauss's *Simplicius* with F. Welsch-Möst (also released on DVD), and, singing the soprano solo, Mahler's *Symphony No. 4*, conducted by Hugh Wolff. The complete Mozart/Da Ponte cycle, performed in Zurich and Salzburg, has been released on DVD, as have her performances in Handel's *Orlando* with William Christie and *La Resurrezione* with Václav Luks, and Monteverdi's opera *Il ritorno d'Ulisse in patria*, conducted by Nikolaus Harnoncourt.

Martina Janková studovala na konzervatoři v Ostravě, Hudební akademii v Bazileji a v Mezinárodním operním studiu v Curychu. V letech 1998–2012 byla sólistkou opery v Curychu. Mezinárodně se dostala do povědomí mozartovskými rolemi na Salcburském festivalu, kde byla v letech 2000–2016 pravidelným hostem. Ztvárnila zde především Zuzanku, Despinu nebo Amintu

(*Il re pastore*) pod taktovkou Williama Christieho, s jehož „Les Art Florissants“ podnikla velmi úspěšné evropské turné. Vynikla i ve vysoce hodnoceném Mozartově *Da Ponte* cyklu pod vedením Franze Welsera-Mösta, a to jak v Curychu, tak s Clevelandským orchestrem v USA, kde v roce 2017 debutovala i jako *Melisande*. V sezoně 2017/18 zde provedla titulní roli v oceňované scénické produkci Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky*. V roce 2016 debutovala v milánské Scale v hlavní roli Bellezy v Händelově *Il Trionfo del tempo e del Disinganno*. Osmnáct let spolupracovala s Nikolausem Harnoncourtem na festivalech v Salcburku, Wiener Festwochen, ve vídeňském Musikverein, festivalu Styriarte v Grazu a na koncertních turné. Ke spolupráci s jeho Concentus Musicus se v 2019 vrátila produkci Purcellova *Krále Artuše* v Theater an der Wien. Spolupracovala s řadou významných dirigentů, jakými jsou Sir John Eliot Gardiner, Sir Charles Mackerras, Sir Roger Norrington, Sir Simon Rattle, Sir Neville Marriner, Trevor Pinnock, Wolfgang Sawallisch, Philippe Herreweghe, Marc Minkowski, Iván a Ádám Fischer, Christopher Hogwood a další. Vášnivě se věnuje také písňovému repertoáru. Představila se v londýnské Wigmore Hall, na Salcburském festivalu, v Curyšské opeře či na Pražském jaru. Natočila sólové recitály *An den Mond* s písněmi Mozarta a Schuberta, *Recollection* s Haydnovými písněmi a *Voyage* s písněmi Musorgského, Dvořáka, Strausse a Schöcka. Společně s Tomášem Králem a Ivo Kahánekem natočila *Moravské a Ukvalské písně* Leoše Janáčka a se souborem Collegium 1704 se podílela na nahrávce Bachových kantát. Nahrávka písní 18. století *Prague – Vienna* společně s B. M. Willi získala ocenění Diapason d' Or. Podílela se i na nahrávkách Bachových kantát s J. E. Gardinerem, s F. Welserem-Möstem natočila *Simplicia* Johanna Strausse (též na DVD) a sopránové sólo v Mahlerově *4. symfonii* pod taktovkou Hugha Wolfa. Na DVD vyšel celý Mozartův *Da Ponte* cyklus z Curyšské opery a Salcburského festivalu, Händelův *Orlando* s Williamem Christie, *Resurrezione* s Václavem Luksem a Monteverdiho *Návrat Odyssea* s N. Harnoncourtem.



TOMÁŠ KRÁL

The baritone Tomáš Král studied at the Janáček Academy of Music and Performing Arts (JAMU) in Brno with Adriana Hlavsová and gained further experience at master classes led by Julie Hasler, Howard Crook, Peter Schreier and Joel Frederiksen, and also in consultation with Ivan Kusnjer. While still a student, he was engaged by JAMU's Chamber Opera in the roles of Ernest in Joseph Haydn's opera *Il mondo della luna*, Harašta in Janáček's *The Cunning Little Vixen* and the Count in Mozart's *Le nozze di Figaro*. He has also appeared with Collegium Marianum in productions of Pergolesi's *La serva padrona* and Cavalli's *Calisto*; he sang in a performance of Gluck's *Le cinesi* with Collegium 1704, and he was a guest at the Moravian Theatre in Olomouc in productions of *Così fan tutte* and *Boccaccio*.

Tomáš Král's concert, operatic and recording activities have been primarily associated with Václav Luks and his Collegium 1704, of which Král is a founding member. He first performed with the ensemble during the Bach–Prague 2005

project and has appeared regularly at the Prague Spring, Dresdner Festspiele, Festival de La Chaise-Dieu, Festival de Sablé, Festival d'Ambronay, Tage Alter Musik Regensburg, Oude Muziek Utrecht, Musica Antiqua Brugge and other festivals. He has featured on releases by Collegium 1704, with whom he has recorded Jan Dismas Zelenka's works *Missa votiva*, *Officium defunctorum* and *Requiem in D major*, *Responsoria pro hebdomada sancta*, and also Bach's *Mass in B minor*. With Collegium Marianum, he has recorded for Supraphon Zelenka's *Lamentationes Jeremiae Prophetæ*. Together with Martina Janková and Ivo Kahánek, he has made a recording of Leoš Janáček's *Moravian and Hukvaldy Songs*. Tomáš Král collaborates with many other outstanding Czech early music ensembles, such as Collegium Marianum, Ensemble Inégal and Musica Florea, as well as with foreign artists, in particular, the Wrocław Baroque Orchestra, L'Aura Soave di Cremona and Douce Mémoire. He also performs Renaissance music with Cappella Mariana and Douce Mémoire.

Barytonista Tomáš Král studoval Janáčkově akademii múzických umění v Brně u Adriany Hlavsové. Své znalosti si rozšířil na mistrovských kurzech u Julie Hasler, Howarda Crooka, Petera Schreiera a Joela Frederikseny, stejně jako při konzultacích s Ivanem Kusnjerem. Již během studií ztvárnil v Komorní opeře JAMU role Ernsta v opeře *Svět na Měsíci* (Il mondo della luna) Josepha Haydna, Harašty v Janáčkových *Příhodách lišky Bystroušky* a Hraběte v Mozartově *Figarově svatbě*. Opeře se věnuje dodnes; s Collegiem Marianum vystupoval v inscenacích Pergolesiho *Služky paní* (La serva padrona) a Cavalliho opery *Calisto*, s Collegiem 1704 zpíval v představení *Čiňané* (Le cinesi) Ch. W. Glucka, na scéně Moravského divadla Olomouc účinkoval v inscenaci *Così fan tutte* a v opeřetě *Boccaccio*.

Koncertní, operní i nahrávací profil Tomáše Krále je spjat především s Václavem Luksem a jeho Collegiem 1704, sám je zakládajícím členem souboru Collegium Vocale 1704. Poprvé se s ním představil v rámci rozsáhlého projektu *Bach–Praha 2005* a opakovaně vystoupil na festivalech *Pražské jaro*, *Dresdner Festspiele*, *Festival de La Chaise-Dieu*, *Festival de Sablé*, *Festival d'Ambronay*,

Tage Alter Musik Regensburg, Oude Muziek Utrecht, Musica Antiqua Brugge a jinde. Podílel se na nahrávkách Collegia 1704, s nimiž natočil Zelenkova díla *Missa votiva*, *Officium defunctorum* a *Requiem D dur*, *Responsoria pro hebdomada sancta*, nebo také Bachovu *Mši h moll*. Se souborem Collegium Marianum natočil pro Supraphon Zelenkovy *Lamentace proroka Jeremiáše*. Společně s Martinou Jankovou a Ivo Kahánkem natočil *Moravské a Ukvalské písně* Leoše Janáčka. Tomáš Král spolupracuje také s mnoha dalšími vynikajícími soubory staré hudby, k nimž patří Collegium Marianum, Ensemble Inégal či Musica Florea, ze zahraničních pak zejména Wrocław Baroque Orchestra, L'Aura Soave di Cremona a Douce Mémoire. S ansámblý Cappella Mariana a Douce Mémoire se zabývá též renesanční hudbou.



IVO KAHÁNEK

A graduate of the Janáček Conservatory in Ostrava, where he attended the class of Marta Toaderová, and the Academy of Performing Arts in Prague, under Ivan Klánský, Ivo Kahánek also studied for one semester at the Guildhall School of Music and Drama in London under Ronan O'Hora and attended master classes led by Karl-Heinz Kämmerling, Christian Zacharias, Alicia de Larocha, Imogen Cooper, Peter Frankl and many others. Before winning the 2004 Prague Spring International Music Competition, he had garnered accolades at other prestigious international competitions (Maria Canals Piano Competition in Barcelona, Vendome Prize in Vienna, Stiftung Tomassoni Wettbewerb in Cologne, Fryderyk Chopin International Piano Competition in Mariánské Lázně, Concertino Praga). Following his successful debuts at the Beethovenfest Bonn and the Prague Spring, he was invited to the BBC Proms, where in August 2007 with the BBC Symphony Orchestra, conducted by Jiří Bělohlávek, he performed Bohuslav Martinů's *Piano Concerto No. 4*,

"Incantation". The concert was broadcast by BBC Radio 3, BBC Television and Czech Radio Vltava. In 2014 he was invited by Sir Simon Rattle to give two performances opposite the Berliner Philharmoniker. Ivo Kahánek has regularly collaborated with the Czech Philharmonic and has given acclaimed concerts with the WDR Sinfonieorchester Köln, the Prague Symphony Orchestra, the Prague Radio Symphony Orchestra, the Brno Philharmonic and other orchestras.

Subsequently, he signed a three-year contract with the Supraphon label, for which in 2008 he recorded an album with pieces by Janáček, Martinů and Kabeláč, which received the highest possible rating in the specialist magazines *Classics Today* (USA), *Le Monde de la Musique* (France) and *Fanfare* (USA). His most recent recording features works by Fryderyk Chopin (*Sonata in B minor, Four Scherzi*). In 2018, Kahánek recorded the complete piano works of Viktor Kalabis and participated in the recording of his sonatas.

Ivo Kahánek je absolventem Janáčkovy konzervatoře v Ostravě ve třídě Marty Toaderové a Akademie múzických umění v Praze ve třídě Prof. Ivana Klánského. Absolvoval semestr postgraduálního studia na prestižní londýnské Guildhall School of Music and Drama u Ronana O'Hory a mistrovské kurzy pod vedením Karl-Heinze Kämmerlinga, Christiana Zachariase, Alicie de Laroche, Imogen Cooper, Petera Frankla a mnoha dalších. V roce 2004 se stal absolutním vítězem mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro a již předtím získal ocenění v mnoha významných českých i mezinárodních soutěžích (Maria Canals Piano Competition v Barceloně, Vendome Prize ve Vídni, Stiftung Tomassoni Wettbewerb v Kolíně nad Rýnem, Mezinárodní soutěž Fryderyka Chopina v Mariánských Lázních, Concertino Praga aj.). Po úspěšných debutech na festivalu Beethovenfest v Bonnu a na Pražském jaru obdržel pozvání od Symfonického orchestru BBC k vystoupení na festivalu BBC Proms v londýnské Royal Albert Hall, kde v srpnu 2007 pod taktovkou Jiřího Bělohlávky provedl Klavírní koncert č. 4 „*Inkantace*“ Bohuslava Martinů. V roce 2014 jej Sir Simon Rattle pozval ke dvěma vystoupením s Berlínskou filharmonií. Kromě toho spolupracuje Ivo Kahánek pravidelně

s Českou filharmonií a má za sebou úspěšná vystoupení s Orchestrem WDR Kolín nad Rýnem, Symfonickým orchestrem Hlavního města Prahy FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Brno a mnoha dalšími.

V roce 2008 nahrál pro vydavatelství Supraphon CD s díly Leoše Janáčka, Bohuslava Martinů a Miloslava Kabeláče. Album získalo nejvyšší možné hodnocení v odborných zahraničních časopisech Classics Today (USA), Le Monde de la Musique (Francie) a Fanfare (USA). Jeho zatím poslední sólová deska je věnována Fryderyku Chopinovi (*Sonáta h moll, čtyři Scherza*). V roce 2018 natočil kompletní klavírní dílo Viktora Kalabise a podílel se na nahrávce jeho sonát.





PÍSNÍČKY NA JEDNU STRÁNKU

1 Rosička

Slunečko zachodí
za les javorový
a rosička padá
na stromek višňový.

Padaj, ty rosičko,
na můj rozmaryján,
jak on mi uroste,
milému ho podám.

2 Otevření slovečkem

Zamykaj, maměnko,
zamykaj kuchyňu,
aj, máš hezkú dceru,
ukrademe ti ju.

Šak sem zamykala
z ocele zámečkem,
přišel tam syneček,
otevřel slovečkem.

3 Cesta k milé

Aj! Stupaj, stupaj, stupaj,
můj koníčku na most,
abych já se dostal
k mé panence na noc.

Stupaj, stupaj, stupaj,
můj koníčku vraně,
abych já se dostal
do cizího kraje.

Do cizího kraje,
do cizí dědiny,
aby o mně lidi
dycky nemluvili.

4 Chodníček

Půjdeme, půjdeme,
chodníčku nevíme.
Dobří lidé vědā,
oni nám povědā.

SONGS ON ONE PAGE

Dew

The sun is setting
behind the maple grove
and dew is falling
on a wild cherry tree.

Fall, ye dew,
on my rosemary,
as soon as it grows
I'll give it to my sweetheart.

Unlocked by a word

Lock, mother,
lock your kitchen,
hey, you have a pretty daughter,
we'll steal her from you.

I did lock the door,
using a lock of steel,
a lad came by
and opened it with a word.

Riding to see my love

Lo, off we go, off we go, off we go,
my little horse, over the bridge
to my love's place
for the night.

Off we go, off we go, off we go,
my little black horse,
take me
to another land.

To another land,
to another village,
so that people
stop talking about me.

The footpath

We'll go, we'll go,
not knowing our footpath.
Good people know,
they'll tell us the way.

Půjdeme, půjdeme,
přes hory zelené,
budeme tam sbírat
maliny červené!

Maliny červené
a jahody zralé,
už my si vedeme
to děvčátko švarné.

5 U maměňky

Dyž sem u maměňky byla,
dycky sem se dobře měla.

Těžko mně dělat nedali,
o službách mně povídali.

Povol sobě, zlaté dítě,
dokud jsu já na tom světě.

Až já s teho světa zendu,
naděláš se ledakomu.

Naděláš se, nenajíš se,
oškubaná nachodíš se.

Nech je v pátek, nech je v svátek,
budeš chodit v jedných šatech.

Každý o tebe zavadí,
jak na cestě o kamení.

Dyž ti pán Bůh zdraví vezme,
žáden na tě nepohledne.

6 Sen Panny Marie

Usnula, usnula,
ja, Maria v ráji,
ja, Maria v ráji,
ja, v ráji na kraji.

Uzdál se jí sníček,
z jejího srdéčka,
vyrůstla jí na něm,
krásná jablunečka.

We'll go, we'll go
over the green hills,
we'll be picking
red raspberries there!

Red raspberries
and ripe strawberries,
we're taking
a pretty lass along.

At my mother's

When I lived at my mother's,
I always had a good time.

She'd never let me do any hard work,
she'd told me about toiling:

Take a rest, my sweet child,
while I am still alive.

When I pass away,
you'll toil enough for all sorts of people.

You'll be toiling, you'll be hungry,
you'll be wearing rags.

Be it a Friday or a holiday,
you'll be wearing the same clothes.

People will trip over you
as they do a rock on their path.

When the Lord takes your health away,
no one will look at you.

Dream of the Virgin Mary

Mary fell asleep
in paradise,
in paradise,
on the verge of paradise.

She had a dream:
a beautiful apple tree
grew out of
her heart.



A ešte se ptala,
čím ty luky kvitnú?
Tú červenú rúž
či matičku Boží?

A ešte se ptala,
čím to pole kvitne,
tú bílú lelijú,
či pannú Marijú?

A ešte se ptala,
čím ty hory kvitnú?
Tým zeleným listem
čili pánem Kristem?

7 Rozmarýn

Pod našima oknama
rozmarýn prokvitá,
chodivá k nám šohajko,
ode mňa ho pýtá.

Nepýtaj ho ode mňa,
ode mňa od samej,
lež ho pýtaj od otca,
od mamičky mojej.

Já mám takých rodičů,
co mňa rádi majú,
přidi k nám, šohajko,
oni mňa ti dajú.

She asked:
What is that blossom in the meadows?
Is it a red rose
or the Mother of God?

She asked:
What is that blossom in the field?
Is it a lily
or the Virgin Mary?

She asked:
What is that blossom on the hills?
Is it a green leaf
or Christ our Lord?

Rosemary

Under our windows
rosemary is growing,
a lad comes to see us,
asking me for it.

Don't ask me for it,
don't ask me for it,
ask my father for it,
ask my mother for it.

I have parents
who love me.
Come, lad, to see us,
they'll give me to you.

PÍSNÍČKY NA DVĚ STRÁNKY

8 Děvče z Moravy

Přiletěl ptáček z cizí krajiny,
donesl psaní, v něm pozdravení.
Bych se podíval do země české,
že jsou tam taky děvčátka hezké.

Zůstanu radši v jihlavském kraji,
najdu si děvče hezké z Moravy.
Moravka chodí přímo jak svíce,
každá má k chlapcům upřímné srdce.

9 Súsedova stajňa

U súseda nová stajňa
a v tej stajně koně vrané.

A kdo na ně sedat bude?
Kdo by jinší jak syneček.

A čím on jich krmit bude?
Pěknú drobunkú sekankú.

Z čeho on jich pojit bude?
Z pěkné, ze zlaté putenky.

Kaj su na nich jezdit bude?
V čířem poli chytat laňky.

Chytl on tam pěknú laňku,
laňku, laňku jménem Anku.

Měla ona zlaté rožky,
rožky a stříbrné nožky.

Ty rožky jí ulomíme
a džbánek z nich nalať dáme.

Kdo z tých džbáneků pijať bude?
Kdož by jiný jak syneček.

A co on z nich pijať bude?
Což by jinší jak vinečko.

10 Naděje

Hlavěnka mě bolí, srdéčko ve mně hrá,
že můj soňajček jině panenku má.

SONGS ON TWO PAGES

The Moravian girl

Flying from a foreign land,
a little bird brought me a letter with a greeting in it.
I was asked to come and see the Czech lands
because there are pretty lasses as well.

I'd rather stay here in the Jihlava region,
I'll find myself a pretty lass from Moravia.
The Moravian girl walks upright as a candle,
each has a sincere heart with lads.

The neighbour's stable

Our neighbour has a new stable,
in that stable he's got black horses.

Who will ride them?
Surely none other than his son.

What will he feed them?
Sweet cut hay.

What'll they drink from?
From a nice bucket of gold.

I wonder where he will ride them,
he went to the field, hunting for does.

He has caught a pretty doe,
a doe, a doe by the name of Anka.

Her little antlers were made of gold,
her hooves were made of silver.

We'll break off her little antlers,
we'll melt them down into ewers.

Who will drink from those ewers?
Surely no other than a lad.

What'll he drink from them?
Surely naught else than wine.

Hope

My head is aching, my heart leaps in sorrow
because my love has another lass.

Jiné panenka má, jiné dary nosí,
a já mám nádej, že se mě naprosí.

Že se mě naprosí, na kolínka klekne,
nebude na tom dost, ještě klobók smekne.

Nesmeké, synečku, nesmeké klobóka,
ať lidi neřeknou, že jsou Boží muka.

Že jsou Boží muka, co na poli stojí,
že za mnou pacholek černooký chodí.

11 Hlásný

Chodí hlásný po dědině,
vesele si prozpěvuje,
Krista Pána zvelebují.

Ach, mlč, hlášeníčku, nespívej,
neb mně usnul můj rozmilý,
na mých rukách pěkných, bílých.

Nerada bych ho zbudila,
nerada bych mu snu zrušila,
by ho hlava nebolela.

12 Tajná láska

Chceme my se, chceme,
ale potajemně.

Neznaj se, děvčico,
mezi lidma ke mně.

Jak se nemám znáti,
dyž to lidé vědā,
dyž tvé černé oči
dycky po mně hledā.

13 Boží muka

U brněnské Boží moke,
klečí tam šohaj, sepnā roke.
Přišla k němu jeho milā,
a ptala se ho, co tam dělá.

Nedělām to, milā, mnoho,
jenom se modlím Pāno Boho.
Habe mně dal Pān Boh štěstí,
habech já dostal děvče hezky.

He has another lass, and bears her gifts,
my only hope is that he'll beg for forgiveness.

I hope he'll beg, kneeling in front of me,
he'll kneel, taking off his hat.

Don't take your hat off your head, dear lad.
I don't want people to think I'm a wayside cross,

A wayside cross, standing in the field,
because of a dark-eyed lad, kneeling in front of me.

The night watchman

The night watchman walks around the village,
singing merrily to himself,
praising the Lord.

Oh, stop singing, ye night watchman,
for my love has fallen asleep
in my pretty, white arms.

I don't want to wake him up,
I don't want to spoil his dream,
for his head would ache then.

Secret love

We love each other,
hiding our love.
Dear lass, let not your love
for me be known.

Dear lad, people know
about our love,
your black eyes
follow me wherever I go.

The wayside cross

By the Brno wayside cross
a lad is kneeling, clasping his hands.
His love came to him,
asking what he was doing.

I'm not doing anything special, my dear,
I'm just praying to the Lord.
I want the Lord to make me happy,
and to give me a fair lassie.

14 Zvolenovci chlapi

Zvolenovci hezčí chlapi,
nosí každý šátek v kapci.

A šáteček pěkný bílý,
a kraje má malovaný.

Kerý dáme mládencovi,
Horákovému Frantovi?

Dáme my mu ten růžový,
od Kačenky Chaloupkovy.

To je děvče jako kvítek,
dáme za ni dvacetníček.

Estli vy to dobře víte,
dvacetníček dostanete!

Jak bychom to nevěděli,
dyž sme vás spolu viděli?

V tej komůrce ste seděli,
spolu ste se milovali!

The lads of Zvolen

The lads of Zvolen are handsome,
each has a kerchief in his pocket,

a fine white kerchief,
lined with painted trimmings.

Which kerchief should we give to the lad
called Franta Horák?

We'll give him the pink one
from Kačenka Chaloupková.

She's a lassie like a blossom,
we'll pay a sixpence for her,

If you know it,
you'll get a sixpence!

Why should we not know it?
We have seen you together.

You were sitting in the little room,
making love to one another.



NOVÉ SLOVENSKÉ PÍSNĚ

15 Mať moja, mať moja

Mať moja, mať moja
za dvoma horama,
hlavička ma bolí,
čo plačem za vama,
už ma hlávka bolí,
čo plačem za vama.

Hlavička ma bolí,
len tak pobolieva,
že ste mi, mať moja
mladá odumrela.

16 Povedz že mi, povedz

Povedz že mi, povedz,
zelený borovec,
či môj milý príde
na večer od oviec?

Pride on mi, príde,
na vranom koničku,
uviaže konika
o našu jedličku.

Tá naša jedlička,
pekne vyrastená,
či v lete, či v zime,
vždycky je zelená.

17 Čo robíš, Hanka?

Čo robíš, Hanka,
v zelenej záhrade?
Vijem perečko
z bielej konvalie.
Komu to, Hanka,
to perečko viješ?
Tebe to, šuhajko,
keď na vojnu pôjdeš.
Keď na vojnu išiel,
pekné odpytoval.

NEW SLOVAK SONGS

My mother, my mother

My mother, my mother
beyond two hills,
my head is aching
for I'm crying, missing you.
My head is aching
for I'm crying, missing you.

My head is aching,
aching a little,
for you, my mother,
have died so young.

Tell me, tell

Tell me, tell,
green pine,
will my love leave his sheep
and come to me tonight?

He'll come, he'll come,
riding his black horse,
he'll tie his horse
to our fir.

This our fir
is well grown,
be it summer, be it winter,
it's always green.

What are you doing, Hanka?

What are you doing, Hanka,
in the green garden?
I'm making a posy
out of lilies of the valley.

Whom are you, Hanka,
making the posy for?
For you, my lad,
because you'll enlist in the army.

When he went to enlist in the army
he apologised to her.

Odpusť mi, Hanka,
čo som ťa rozhneval.

18 Ej, hora, hora

Ej, hora, hora,
zelená hora,
kto že ma volá,
horička moja.

Ej, volá ma, volá,
má milá moja,
príď k nám šuhajko,
sama som doma.

Ej, doma, doma,
u mej mamičky,
poď k nám, šuhajko,
napášt koničky.

Nemôžem, milá,
dneska k vám prísť,
musím si doma
kone napásti.

Koničky napášť,
trávičky nažať,
není možná vec
všetko vykonať.

19 Od Oravy dážď ide

Od Oravy dážď ide,
už môj milý nepride.
Prišiel by on, daj Bože!
Pre zlé cesty nemôže.

Není je to pravda tá,
že by bola cesta zlá,
ale ľudské jazyky
robia rozbroj veľký.

20 Povedz mi, môj najmilejší

Povedz mi, môj najmilejší, povedz,
kedy bude našej lásky koniec?

Tedy bude našej lásky koniec,
keď ja zomrem, ty ostaneš vdovec.

Forgive me, Hanka,
for having made you upset.

Hey, ye hill

Hey, ye hill,
green hill,
who is calling me,
my dear hill?

Hey, my lass is calling,
she's calling me:
come, my dear lad,
I'm home alone.

Hey, I'm at home
at my mother's place,
come to us, my dear lad,
and put our horses out to pasture.

I can't, my dear lass,
come to your place today,
I have to put
my own horses out to pasture.

I have to put them out to pasture,
I have to mow grass,
it's impossible
to take care of everything.

There's rain coming from the Orava region

There's rain coming from the Orava region,
my sweetheart won't come here.
He'd come, God willing!
But the roads are too muddy.

It's not true,
the road isn't muddy,
it's just that tongues are wagging
and causing strife.

Tell me, my most beloved

Tell me, my most beloved,
when will our love end?

Our love will end
when I die and you'll be a widower.

21 Ešte jednu sestru mám

Ešte jednu sestru mám
a tej takú radu dám,
že by sa mladá nevydala,
falešným chlapcom pokoj dala.

Keď som išla z kostola,
milého som videla,
sedla som na kraj na lavičku,
tiekly mi slzy po mém líčku.

Slobodienka, sloboda!
Kde si sa mi podela?
Falešní chlapci mi ju vzali,
keď ma falešne milovali.

22 Mala som ja rukávce

Mala som ja rukávce,
dala som ich cigánce,
a ty čierna cigánka,
počaruj mi šuhajka.

Ja ti budem čarovať,
ty mi musíš dukát dať,
štyri groše lebo dva,
budeš dobrá gazdina.

23 Vysoko zorníčka

Vysoko zorníčka,
dobrú noc, Anička,
ešte vyššie nebe,
daj Pán Boh i tebe.

Dobrú noc, dobrú noc,
ale nie každému,
len tomu dievčatku,
čo ja chodím k nemu.

24 Ej, poznať je to, poznať

Ej, poznať je to, poznať,
ktará je vydatá,
viňde na ulicu,
celá je hrbatá.

I've got yet another sister

I've got yet another sister
and I'll give her this advice:
don't marry young,
let the false lads be.

When I was leaving the church
I saw my sweetheart.
I sat down on the bench
and tears were running down my cheeks.

Freedom, dear freedom!
Where are you gone?
The false lads took it from me
when they falsely loved me.

I had a blouse

I had a blouse,
I gave it to a gypsy woman,
You, black gypsy,
conjure me up a swain.

I'll conjure him up for you,
but you must give me a ducat,
two or four groschen,
you'll make a good housewife.

The evening star

The evening star is high in the sky,
good night, Anička,
May the Lord grant you
even higher skies.

Good night, good night,
but not to all,
good night only to that lassie
I'm used to visiting.

Hey, you can tell

Hey, you can tell
which lass is wed.
She steps out in the street
all hunched up.

Ej, poznať je to, poznať,
ktorá je panenka,
viňde na ulicu,
ako tá fialka.

25 Oženil som sa ja

Oženil som sa ja,
nedobre ani zle,
vzal som si ženičku,
čo nič robiť nechce.

Večer mi ide spať,
ráno mi nechce vstať,
žena moja mladá,
ako sa budeš mať?

26 Zjedzte ma, vlčky

Zjedzte ma, vlčky, zjedzte,
už ma moja milá nechce,
vytrite si, vlčky, zuby,
už ma moja milá ľúbi.

Lebo vy ma vydávajúte,
lebo vy ma zatvárajte,
predsa ja mám chlapca rada,
to je na môj pravdu pravda.

27 Stojí dievča u šentýša

Stojí dievča u šentýša,
vínko nalieva,
čierne oči uplakané
ako kalina.

Ako by som neplakala,
keď som sirota.
Nemám radosť, potešenie
z môjho života.

28 Hore Váhom

Hore Váhom, dolu Váhom
dúha vodu pije.

Kto Slováka nemiluje,
toho hrom zabije.

Hey, you can tell
which lass is a maiden.
She steps out in the street
like a violet.

I've got married

I've got married
neither well nor ill.
I've married a woman
who doesn't want to work.

She falls asleep in the evening,
she doesn't get up in the morning,
my young wife,
how will you carry on?

Eat me, wolves

Eat me, wolves, eat me,
my lass wants me no more.
Wipe your teeth, wolves,
my lass loves me.

You can marry me off,
you can lock me up,
I shall love my lad
and that is the truth.

A lass is standing by the tap

A lass is standing by the tap,
pouring wine,
her weeping black eyes
look like a guelder rose.

Why wouldn't I cry,
I'm an orphan.
There's no joy, no pleasure
in my life.

Up the Váh river

Up the Váh river, down the Váh river,
the rainbow is supping up water.

Whoever doesn't love a Slovak
shall be killed by thunder.

Ale kto ho pomiluje,
sláva mu nech žije.

29 Hore Hronom

Hore Hronom, dolu Hronom,
drobné rybky plávu po ňom.
Drobné rybenky rybárom,
švarné dievčence šuhajom.
Ej, šuhajom!

Keby si ma nezaviedol,
cez tie vrchy neodviedol,
bola by som sa vydala
za švarnejšieho šuhaja.
Ej, šuhaja!

30 V trenčianskej kasárni

V trenčianskej kasárni široký dvor,
po ňom sa prechodí ten milý môj,
po ňom sa prechodí, šablenka mu hrká,
a jeho najmilšej srdce puká.

31 Bože, Bože, čo mám robiť

Bože, Bože, čo mám robiť,
k mojej milej nesmiem chodiť,
ľudia zlí nás pomlúvajú,
vernú lásku pretŕhajú.

Ľudia, ľudia, čo myslíte,
keď nás smutných pomlúvate.
Bar sa vaša vôľa stane,
naša láska neprestane.

Ani milá nelamentuj,
ľúb že ty mňa, ja budem tvoj,
ľúbil som ťa po tri roky,
aj ťa budem až na veky.

32 Hanulienka, Hanulienka

Hanulienka, Hanulienka,
Hanulienka moja.
Hľadal som ťa, hľadal som ťa,
nebolo ťa doma.

But whoever loves him
shall be glorified.

Up the Hron river

Up the Hron river, down the Hron river,
little fish are swimming.
Little fish for the fishermen,
pretty lassies for the lads.
Hey, the lads!

If you hadn't taken me
over the hills,
I would have married
a handsomer lad.
Hey, lad!

At the Trenčín barracks

At the Trenčín barracks there's a large yard,
my sweetheart is marching there,
my sweetheart is marching there, his sword is rattling
and his beloved girl's heart is bursting.

God, oh God, what am I to do

God, oh God, what am I to do,
I can't visit my beloved lass,
wicked folks are gossiping about us,
tearing our true love apart.

Ye folks, what do you think you're doing,
gossiping about poor us.
Even if your malicious will succeeds,
our love won't cease.

Stop lamenting, my beloved lass,
if you love me, I'll be yours,
I've loved you for three years
and I'll be yours for eternity.

Little Hana

Hana, little Hana,
my dear little Hana,
I've been looking for you,
but you were not at home.

Pásla som ja, pásla som ja
na doline pávy.
Kde nebolo, kde nebolo
sedem ročkov trávy.
A na ôsmy, a na ôsmy
trávička narástla.
Tam som si ja, tam som si ja
pávičky napásla.

33 Čie sa to ovečky

Čie sa to ovečky
na tom grúni pasú?
To sú Janičkove,
čo ho vešať idú.

34 Chlapovi je dobre

Chlapovi je dobre,
keď mu žena umre,
oholí si bradu
a vezme si mladú.
Chlapovi je dobre,
keď mu žena umre,
ale žene beda,
keď už chlapa nemá.

35 Never že mu, never

Never že mu, never,
ani že mu never,
pokad ti neklakne
pred oltár na kameň.
Len keď on ti ti klakne
a zdvihne dva prsty,
potom môžeš veriť,
že už je tvoj istý!

36 Kopala studienku

Kopala studienku,
pozerala do nej,
či je tak hlboká
ako je široká,

I took, I took
the peacocks to graze in the dale.
There'd been no grass
for seven years.

But in the eighth year
the grass had grown.
That's where I went,
taking the peacocks to pasture.

Whose sheep are these

Whose sheep are these,
grazing on the grass?
They belong to Janiček
who's going to be hanged.

A man is all right

A man is all right
when his wife passes away.
He just shaves his beard
and marries a young lass.
A man is all right
when his wife passes away,
but woe betide the wife
whose husband has died.

Don't you trust him

Don't you trust him,
don't you trust him
until he kneels
in front of the altar on the stone.
Only then may you trust him
when he kneels with two of his fingers raised,
only then may you believe
that he is yours.

She was digging a well

She was digging a well,
looking inside to find out
whether it is as deep
as it is wide,

skočila by do nej,
ej, skočila by do nej.

A na tej studienke
napájala páva,
povedz mi, má milá,
holubička sivá,
ktorého si pána,
ej, ktorého si pána.

37 Sedemdesiat sukien mala

Sedemdesiat sukien mala
a ešte sa nevydala,
ja nemala ani zlatý
dostal sa mi bajuzatý.

Sedemdesiat sukien mala
a ešte sa nevydala,
ja nemala iba jednu,
pýtali ma až za Viednu.

Pod oblôčkom vyskakuje
štyri groše ukazuje,
dajte mi to dievča vaše,
dám vám za ňu štyri groše.

38 Ej, lúka, lúka

Ej, lúka, lúka,
zelená lúka,
pásla má milá
na nej pavúka.

Nebol to pavúk,
srna to bola,
čakaj ma, dievča,
tri rôčky zpoľa.

Já bych čakala,
ty bys mi zomrel,
ty bys mi zomrel,
já bych zostala.

Keď bych ja zomrel,
ďal bych si spraviť
zo zlata truhlu
vrchom z krištálu.

if yes, she'd jump into it,
hey, she'd jump into it.

At the well,
she was watering a peacock,
tell me, my sweetheart,
my little grey dove
whom do you belong to,
hey, whom do you belong to?

She got seventy skirts

She's got seventy skirts
and she isn't married yet,
I didn't have a single penny
and I married a bearded man.

She's got seventy skirts
and she isn't married yet,
I had but one skirt
and I've got marriage proposals from Vienna.

He is jumping beneath the window,
waving his four groschen:
give me your lass,
I'll give you my four groschen for her.

Lo, meadow, meadow

Lo, meadow, meadow,
green meadow,
my sweetheart took a spider
to graze on it.

It wasn't a spider,
it was a doe
wait for me, lass,
for three years.

I would wait for you,
but you could die,
you could die,
leaving me alone.

If I'd die,
I would have a coffin
made of gold
with a crystal lid.



A na ten krištál
zelený venec,
že by vedeli,
že som mládenec.

39 Ej, mal som frajerku

Ej, mal som frajerku
pri ceste, pri hradskej.
Tá nemala páru
v stolici zvolenskej.

Mala zlaté vlasy,
po nich tulipány,
zahubili mi ju
tí zvolenský páni.

40 Holubienka biela

Holubienka biela
uleťi jak strela,
neviem čo si počnem,
kam si zaletela?

Ale Boh je dobrý,
mocný je on svätý,
snáď sa holubienka
k holúbkovi vráti.

41 Spoza čiernej hory

Spoza čiernej hory
mesiačik vychodí,
rada bych vedela,
kde môj milý chodí.

Či hore, či dolu,
či k tej susedovej,
či k tej susedovej,
kamarádke mojej.

Kamarádko moja,
hnevám sa na teba,
môj úprimný Janík
bol včera u teba.

On top of that crystal lid
there'd be a green wreath,
thus the folk would know
that I died as a bachelor.

Lo, I had a lass

Lo, I had a lass,
living by the castle road.
She had no equal
in the Zvolen region.

She had golden hair
with tulips in it,
she was killed
by the lords of Zvolen.

The white dove

The white dove
flies off like a bullet,
I don't know what to do,
where have you flown to?

But God is good,
mighty and holy,
perhaps the dove
will return to her pigeon.

From behind the black hill

From behind the black hill
the moon is rising,
I'd like to know
where my lad is now.

Did he go up the hill or down the hill,
did he go to see my neighbour's lass,
did he go to see my neighbour's lass
who is a friend of mine.

Ye friend of mine,
I'm upset with you,
my honest lad Janík
went to see you last night.

42 Povidajú ľudé

Povidajú ľudé,
že su malovaná,
že je do mých líčiek,
hej, barva kupovaná.

Nemajú tatiček
takových tolarú,
aby kupovali,
ej, do mých líčiek barvu.

Maloval ma malár,
z vysokého neba
a dal mne barvičky,
ej, kolik bolo treba.

43 Budzil som ca

Budzil som ca, budzil,
nechcelas hore stac,
povedala si mi,
že sa ci chcelo spac.

Kedz sa ci chce spac,
tak sa len vyspi,
ale si dievča viac
na mňa nepomysli.

44 Dievča z Bielej hory

Dievča z Bielej hory,
pušť ma do komory.
Veru ťa nepustím,
radšej ťa opustím.

Bars som aj chudobná,
z chudobnej matere,
ale neotvorím,
hoci komu dvere.

The folk say

The folk say
that I wear make-up,
that I wear bought colours
on my cheeks.

My dear father
hasn't got enough thalers
to buy me
colours for my cheeks.

I've been painted by a painter
from high above,
he's given me all the colours
that I need.

I kept waking up

I kept waking up,
you didn't want to rise from bed,
you told me
you want to get more sleep.

if you want to get more sleep,
have more sleep,
but you should
think of me no more.

The lass from White mountain

Ye lass from White mountain,
let me into your room.
I won't let you in,
I'd rather break up with you.

Though I'm poor,
born of a poor mother,
I won't open the door
to anyone going by.

NOVÝ ŠPALÍČEK

45 Bohatá milá

Dybych věděl já, že nebudeš má,
osedlal bych si konička,
ty děvěčko, ty malůčka,
jel bych do pola.
Mezi vojáky, mezi sedláky,
nevyplatíš mě, milenko,
pěkné zlaté mé srdenko,
štyrma dukáty,
dybys chodila, pěkně prosila,
v pěkném bílém fěrtušečku zlato nosila.

A já bych ráda, a já bych ráda,
můj synečku, vyplatila,
sto tolarama!

46 Opuštěný milý

Ach, vychodí, vychodí nad Javorníkem hvězda,
proč se ti, děvče, moja láska nezdá?
Ach, proč se ti, děvče, má láska nelíbí,
dyt' sme my sedávali jako dva holubi.

47 Touha

A já mám doma bratra rybáře,
čo mne on každú rybu ukáže.
A já se stanem drobnú rybečku,
budu plavati bystrú vodičku.
A já mám doma bratra vězdáře,
čo on mi každú vězdu ukáže.
A já se stanem vězdu na nebi,
a svítit budu po celé zemi.

48 Zvědavé dievča

Dievča umíralo, ešte zavolalo
či na druhem svetě mladenci budú?
Budeme, budeme, sivá holubička,
budeme milovať tvé červené líčka.

THE NEW CHAPBOOK

The rich sweetheart

Had I known that you wouldn't be mine,
I'd saddle up my horse,
my lassie, my little one,
I'd ride into the battlefield.
I'd be among the soldiers, among the farmers,
you'd not be able to redeem my freedom, my love,
my pretty golden sweetheart,
not even with four ducats,
not even if you came and begged nicely,
bearing gold in your lovely white apron.

I'd love to, I'd love to
redeem your freedom, my lass,
with a hundred thalers!

The abandoned lover

Oh, a star is rising above the Javorník hill,
why aren't you pleased with my love, lassie?
Oh, why aren't you satisfied with my love, lassie?
We used to sit together like two doves.

The longing

I've got a brother at home, he's a fisherman,
he can point out any fish to me.
I'll become a tiny little fish,
swimming in a rapid stream.
I've got a brother at home, he's an astronomer,
he can point out any star to me.
I'll become a starlet in the sky,
shining throughout the land.

The inquisitive lass

A lass was dying, yet asking:
Will you be there in the world beyond, lads?
We shall be there, we shall be there, little grey dove,
we shall adore your red cheeks there.

49 Veselé dievča

Dybych já měla sukňu červenú,
vdávala bych sa každú nedělu.
Dybych já měla červený šátek,
vdávala bych sa každíčký svátek.

50 Smutný milý

Ej, smutno je mně, smutno,
veselo mně není,
ej, že mně vypovídá
moje potěšení.

Ej, už mně tak nebude,
jak mně bývalo,
ej, když mně z hory z doly
slunko svítalo.

Ej, už mně tak nebude,
jak mně bylo vloni,
vyrost mně hřebíček
na suchej jabloni.

Ej, smutno je mně, smutno
na mojim srdečku,
jak dyby ho svázal
hedvábnú šňurečku.

Ja, hedvábná šňurečka,
ta je tuze tenká,
ja, ona se vřezala
do mého srdenka.

51 Prosba

Dej mně, Bože, ten dar,
co se mně v noci zdál,
pod našim vokénkem
hezke šohajek stál,
černooký synek
jako rozmarynek,
co se mě naprosil
o zlaté prstýnek,
o zlaté prstýnek,
o zelený vinek,
abych mu ho dala,
že je hodný synek.

The merry lass

If I had a red skirt,
I'd get married each Sunday.
If I had a red headscarf,
I'd get married every holiday.

The sad lover

Lo, I'm sad, sad am I,
I'm not happy,
Lo, my dear love
is breaking up with me.

Lo, I shall no longer feel
the way I used to,
lo, when the sun was shining
on hill and vale.

Lo, I shall no longer feel
the way I did last year
when a clove pink has grown upon
my dead apple tree.

Lo, I'm sad, sad am I
as if my heart
had been bound
with a silken cord.

Aye, a silken cord,
it is all too thin,
aye, it has cut deep
into my heart.

The prayer

O God, give me that gift
I've seen in my dreams last night,
a handsome swain
was standing under our window,
a black-eyed lad
like a twig of rosemary,
he's entreated me to give him
my ring of gold,
my ring of gold,
he's entreated me to give him
my green garland
for he's a good lad.

52 **Vysoká veža**

Aj, veža, veža,
vysoká veža,
ztratil sem pérko
od milej běža.

A kdo ho našel,
nech mně ho vrátí;
šak mu milenka
dobře zaplatí.

The high steeple

Lo, a steeple, a steeple,
a high steeple,
I've lost my posy from behind my hat,
running from my sweetheart.

Whoever has found it,
he should return it to me,
my beloved
shall pay him for it well.